

ניתן לצפות בשיעורים נוספים באתר של
מכון מאיר בכתובת: www.meirtv.co.il

חר ה"בית"

עיון בפרשת השבוע על פי חזקוני

1. גבורות השם עי-ע"א

במה שכל הדברים לפי ענינם ולפי מעלתם מעצמם יש מקום להם, שבשביל כך שם מקום הונח אל המעלה כמו שאמרו ממלא מקום אבותיו, כי המקום מורה ברוב על המעלה של העומד בו שאם הדבר חשוב יש לו מקום חשוב לפי ענינו והענין הזה מבואר נגלה מאד. ואל החבור הקדוש הזה שהוא חבור השם יתברך עם הנמצאים התחתונים שאמרנו לך שהוא חבור נבחר יותר מן חבור העליונים כמו שהארכנו, אי אפשר שלא יהיה לזה מקום קבוע שאם היה דרך עראי כל דבר עראי הוא מקרה ואינו בעצם, וכבר הוכחנו למעלה שאין חבור הזה מקרה, אבל הוא סדר אלהים. ואם שלא היה מקום קבוע לחבור הזה בהיותם במדבר וגם אחר כך, היינו שהזמן נותן שלא היה לישראל מנוחה גמורה עד ימי שלמה שאז הניח להם השם יתברך מכל אויביהם מסביב וכדכתיב בקרא, ואז ראוי אל מקום קבוע לא כאשר לא היה לישראל בעצמם מנוחה ואיך יהיה מקום קבוע, ועל פי זה נקרא שלמה על שם השלום ומנוחה בימיו ואז ראוי אל מקום קבוע. ולא יתכן שיהיה כל מקום ראוי אל החבור הזה כמו שאמרנו, כי לכל דבר יש לו מקום לפי מעלתו ואם כן צריך גם כן שיהיה אל החבור הקדוש הזה מקום מיוחד כפי מעלתו, ואם כי הוא יתברך מצד עצמו אין לו מקום וגבול מקיף אותו, מכל מקום דבר זה הוא מצד המקבל כי המקבל אינו מקבל החבור רק במקום מיוחד שהוא מוכן לו אל הקבלה ואף על גב שהשמים ושמי השמים לא יכלכלו כבודו מכל מקום מצד המקבל שייכים כל אלו הדברים. ...

התבאר לך כי בית המקדש הוא שלימות אחרון לעולם ודבר מבואר הוא זה. ולכך כאשר אמרו כמה מעלות טובות למקום מספר המעלות זו אחר זו עד המעלה האחרונה ובנה לנו בית הבחירה לכפר על כל עונותינו, הנה זהו המעלה האחרונה במה שבנה להם בית המקדש שבאותה מדריגה ומעלה אחרונה הגיעו ישראל אל

הדביקות בו לגמרי במה שיהיה שכינתו ביניהם בקביעות:

2. נצח ישראל נ"ב

אמרנו בפרק האשה (פסחים פח). אמר רבי אליעזר, מה דכתיב (מיכה ד, ב) "והלכו גוים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב", 'אלקי אברהם' 'אלקי יצחק' לא נאמר, אלא 'אלקי יעקב'. לא כאברהם שכתוב בו "הר", שנאמר (בראשית כב, יד) "בהר ה' יראה". ולא כיצחק שכתוב בו "שדה", שנאמר (בראשית כד, סג) "ויצא יצחק לשוח בשדה". אלא כיעקב שקראו "בית", שנאמר (בראשית לה, ז) "ויקרא יעקב למקום אל בית אל", עד כאן. וביאור ענין זה, דע כי בית המקדש הוא המקום שהשם יתברך יש לו חבור ודביקות עם התחתונים, שזהו ענין בית המקדש. ומפני שמדת אברהם הוא מדת החסד, והחסד מתדמה כהר, לפי שכל חסד הוא גדול. כי מי שהוא מדקדק עם אחר, משוה המדה ביושר, ואינו נכנס לפנים משורת הדין. אבל בעל החסד אינו מדקדק, ועושה חסד גדול, וכדכתיב (תהלים לו, ו) "צדקתך כהררי אל". כי הצדקה והחסד של השם יתברך הוא גדול, ואינו משוה המדה ביושר, כמו שהוא עושה בעל מדת הדין. ומפני כי על ידי מדה זאת יש אל השם יתברך חבור לתחתונים, קרא אברהם בית המקדש - שבו חבור השם יתברך לתחתונים - "הר", לפי שעל ידי מדת אברהם - שהיא מדת החסד - החבור הזה:

וכן יצחק שהיה מדתו מדת הדין, שעושה מעשיו ביושר וברין. וגם מדה זאת מדה אלקית, ועל ידי מדה זאת גם כן יש אל השם יתברך חבור ודביקות אל התחתונים להיות ביניהם. ולכך קרא יצחק את בית המקדש 'שדה', כי השדה הוא שוה וישר, ודבר זה מתייחס אל מדת הדין, שהוא ישר:

אמנם יעקב קראו 'בית', שדבר זה מיוחד למדתו, שמדת יעקב מדת רחמים, וזהו עצם החבור. שאינו דומה מדת

אברהם, אף על גב שעל ידו יבוא לכלל הדבוק האלקי, אין מדה זאת - שהוא מדת אברהם - עצם החבור. וכן אף על גב שמדת יצחק - שהוא מדת הדין - סבה שעל ידו הדיבוק האלקי לגמרי, אין זה עצם הדיבוק. אבל מדת יעקב - שהוא מדת רחמים - הוא הדבוק בעצם לגמרי. כי זה ענין הרחמים, האהבה והחבור. שכבר בארנו זה כי "אוהב" תרגומו 'מרחמוהו' (בראשית כה, כח). וכן בלשון חכמים (כתובות קה ע"ב) 'לא לדין אינש מאן דמרחם ליה, ודבר זה ידוע. והאהבה היא הדבוק והחבור בעצם, שכאשר דבק נפשו, כמו האב לכן והאם לבנה, מרחם עליו, כמו שהתבאר למעלה דבר זה, עיין שם. ולפיכך מדה זאת בעצמה הוא סבה אל החבור שיש אל השם יתברך לתחתונים, ודבר זה ידוע למבינים:

ולפיכך לא היה מי שקראו 'בית' רק יעקב, כי הבית ששם הדירה, הוא החבור בעצם. ולפיכך אברהם, וכן יצחק, אין מדתם מביא החבור הזה - שהוא בבית המקדש - בעצם, רק שלא בעצם. ודבר זה יש לו הסרה, וכמו שהתבאר לך פעמים הרבה, כי הדבר שאינו בעצם, רק בשביל סבה מה, יש לו הסרה. אבל דבר שהוא כך בעצמו, אין לו הסרה, שכך הוא בעצמו. ולפיכך מצד מידת יעקב החבור בעצם, ולדבר זה אין לו הסרה, ולפיכך קרא אותו יעקב 'בית'. ולפיכך נאמר (מיכה ד, ב) "ואל בית אלקי יעקב", שהכוונה בזה שהבית הזה, שהוא החבור של השם יתברך עם הנמצאים בעצם, הוא בשביל "אלקי יעקב", אשר מדת יעקב גורם דבר זה שהשם יתברך דר עם התחתונים על ידי החבור בעצם. ואמר "אל בית אלקי יעקב", רוצה לומר כי הבית עשוי לדירה, לכך הוא חבור בעצם, ודבר כזה אין לו הסרה. אבל ההר והשדה אינו כך, ואם יש לאחד שם דירה, הוא לזמן, בשביל שהיה חפץ לדור שם, ויוסר דבר זה, מאחר שאינו עשוי לדירה. ואינו כמו הבית, כיון שהוא עשוי לדירה, לא יסולק דבר זה: